

Les 89 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord שָׁבַת shávát [pa'al] Staken, rusten.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	שׁוֹבֵת shovet	שָׁבַתִּי shávatie	אֶשְׁבֹּת èsh'bot	אֲנִי
Ik (v)	שׁוֹבֶתֶת shovètèt	שָׁבַתִּי shávatie	אֶשְׁבֹּת èsh'bot	אֲנִי
Jij (m)	שׁוֹבֵת shovet	שָׁבַתֶּךָ shávata	תִּשְׁבֹּת tish'bot	אַתָּה
Jij (v)	שׁוֹבֶתֶת shovètèt	שָׁבַתֶּךָ shávata	תִּשְׁבֹּתֶיךָ tish'b'etie	אַתָּה
Hij	שׁוֹבֵת shovet	שָׁבַת shávata	יִשְׁבֹּת yish'bot	הוּא
Zij	שׁוֹבֶתֶת shovètèt	שָׁבַתָּה shávatah	תִּשְׁבֹּת tish'bot	הִיא
Wij (m)	שׁוֹבְתִים shov'tiem	שָׁבַתְנוּ shávatanoe	נִשְׁבֹּת nish'bot	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	שׁוֹבְתוֹת shov'tot	שָׁבַתְנוּ shávatanoe	נִשְׁבֹּת nish'bot	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	שׁוֹבְתִים shov'tiem	שָׁבַתְכֶם sh'evatem	תִּשְׁבֹּתוּ tish'b'etoe	אַתֶּם
Jullie (v)	שׁוֹבְתוֹת shov'tot	שָׁבַתְכֶן sh'evaten	תִּשְׁבֹּתוּ tish'b'etoe	אַתֶּן
Zij (m)	שׁוֹבְתִים shov'tiem	שָׁבַתוּ sháv'toe	יִשְׁבֹּתוּ yish'b'etoe	הֵם
Zij (v)	שׁוֹבְתוֹת shov'tot	שָׁבַתוּ sháv'toe	יִשְׁבֹּתוּ yish'b'etoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: שְׁבֹת sh'evot, v: שִׁבְתִּי shiv'tie, mv: שִׁבְתוּ shiv'toe. Infinitief: לִשְׁבֹּת lishbot

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling van deze zegenspreuken

Zegenspreuk bij het aansteken van de shabbatskaarsen:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת.

Hierin is 'ה een afkorting van de Godsnaam die je niet behoort uit te spreken. In plaats daarvan zegt men אֲדוֹנָי {adonáy} mijn Heer.

bároech attáh adonay èlohenoe, mèlèch há'olám, ashèr qid'shánoe b'emitzvotav, w'etziwánoe l'hadliq ner shèl shabbát.

Gezegend [zijt] Gij Heer onze-God, koning [van de] wereld, die ons-heiligde in/met zijn-geboden en-ons-opdroeg te ontsteken [een] shabbatslicht

Zegenspreuk over de wijn of de druivensap בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן

bároech attáh adonay èlohenoe, mèlèch há'olám, bore p'erie haggéfèn

Gezegend zijt Gij Heer onze God, koning [van de] wereld, [die] schept [de] vrucht van de wijnstok. *(Opmerkelijk dat Jezus tijdens het Avondmaal dezelfde woorden gebruikte).*

Zegenspreuk bij het verdelen v. h. brood: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

bároech attáh adonay èlohenoe, mèlèch há'olám, hamotzie l'èchèmin há'arètz.

Gezegend zijt Gij Heer onze God, koning [van de] wereld, die het brood(graan) uit de aarde voortbrengt. *(Deze zegenbede over het brood wordt 'hamotzie' genoemd)*

Opdracht 3. Vertaal dit shabbatslied en noteer de uitspraak.

שֵׁשֶׁה יָמִים עָשִׂינוּ עֲבוֹדוֹת	שֵׁשֶׁה יָמִים עָשִׂינוּ עֲבוֹדוֹת	shisháh yámim ásinoe avodot	מֹל הַחֲלוֹן – כּוֹכֵב וְלִבְנָה	moel hachallon – kocháv oel'vánáh
Zes dagen verrichtten/doen wij werk	Zes dagen verrichtten/doen wij werk	Zes dagen verrichtten/doen wij werk	Tegenover (door?) het venster – ster en maan	Tegenover (door?) het venster – ster en maan
עָמַלְנוּ בְּגַנִּים וּבְשָׂדוֹת	עָמַלְנוּ בְּגַנִּים וּבְשָׂדוֹת	ámalnoe baganiem oevassádot	עַל הַשֻּׁלְחָן – מִפָּה כֹּה לִבְנָה	al hashoelchán – mápáh koh l'vánáh
Wij werkten [hard] in de tuinen en in de velden	Wij werkten [hard] in de tuinen en in de velden	Wij werkten [hard] in de tuinen en in de velden	Op de tafel – tafelkleed zo wit	Op de tafel – tafelkleed zo wit
בְּנִינוּ בְּהָרִים וְעַל הַגְּבוּל	בְּנִינוּ בְּהָרִים וְעַל הַגְּבוּל	báninoe beháriem w'al hag'voel	הִנֵּה זֹרַחַת אֶל הַבֵּן, הַבַּת	hinneh zorachat èl haben, habat
Wij bouwden op de bergen en aan de grens	Wij bouwden op de bergen en aan de grens	Wij bouwden op de bergen en aan de grens	Zie [zij] straalt naar de zoon, de dochter	Zie [zij] straalt naar de zoon, de dochter
אֶסְפְּנוּ בְּרִנָּה הַיְבוּל	אֶסְפְּנוּ בְּרִנָּה הַיְבוּל	ásafnoe b'erináh hay'voel	מַלְכַת שַׁבָּת, מַלְכַת שַׁבָּת	malkat shabát, malkat shabát
Wij verzamelden met vreugde de oogst	Wij verzamelden met vreugde de oogst	Wij verzamelden met vreugde de oogst	koningin shabbat, koningin shabbat	koningin shabbat, koningin shabbat
הִנֵּה עֹכְשֵׁי קִרְבָּה הַלּוֹם	הִנֵּה עֹכְשֵׁי קִרְבָּה הַלּוֹם	hinneh achsháv q'reváh h'alom	הֵי בְרוּכָה, כִּי בָאת הַלּוֹם	hayie b'roecháh, ki bát h'alom
Zie hier zij-kwam-nader hierheen	Zie hier zij-kwam-nader hierheen	Zie hier zij-kwam-nader hierheen	wees gezegend omdat jij-kwam hierheen	wees gezegend omdat jij-kwam hierheen
שַׁבַּת שְׁלוֹם (3x)	שַׁבַּת שְׁלוֹם (3x)	shabbat sháalom (3x)	שַׁבַּת שְׁלוֹם (3x)	shabbat sháalom (3x)
Shabbatsvrede	Shabbatsvrede	Shabbatsvrede	Shabbatsvrede	Shabbatsvrede

Les 90 – Meer of minder

Woordenschat:

Een belangrijk woord in deze les is יוֹתֵר {yoter}, dat samenhangt met het begrip overvloed.

יוֹתֵר	yoter (bw)	Meer
יֵתֵר	yáter (bn m)	Overvloedig, overtollig, overschot hebbend יֵתֵרָה y ^e tiráh (bn v)
יֵתֵר	yètèr (m)	Overschot, rest
יֵתִיר	yatier (bn)	Overvloedig, overtollig; de 'plene' spelling van een woord met leesmoeders, zie Les_05 .
בְּיוֹתֵר	b ^e yoter (bw)	In het bijzonder, in hoge mate. <i>Ook gebruikt als overtreffende trap bij een bijvoeglijk naamwoord</i>
מִדֵּי	middy (bw)	(Meer dan) genoeg
יֵתֵר מִדֵּי	yoter midday	Te veel
יֵתֵר קָטָן	yoter qátan	Kleiner
יֵתֵר מִדֵּי קָטָן	yoter midday qátan	Te klein
יֵתֵר גָּדוֹל	yoter gádol	Groter
יֵתֵר טוֹב	yoter tov	Beter
יֵתֵר מְזָה	yoter mizèh	Meer dan dit
יֵתֵר מְכַל	yoter mikol	Meer dan alles, meest van alles
לְיוֹתֵר מִשְׁנָה	l ^e yoter mishánáh	Voor meer dan een jaar
לְכֹל הַיּוֹתֵר	l ^e chol hayoter	Hoogstens, ten hoogste
פָּחוֹת	páchoet (bn)	Minder; min (rekenen)
פָּחוֹת	páchoet (bn)	Minder
פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר	páchoet o yoter	Min of meer
רַב, רָב	rav (bn)	Veel, groot רַבּוֹת, רַבִּים, רַבָּה
רַב, רוֹב	rov (m)	Meerderheid, meeste
רוֹב הַזְּמַן	rov hazman	De meeste tijd
לְרַב, לְרוֹב	lárov (bw)	Heel veel, in de meeste gevallen
קָטָן, קָטוֹן	qátán, qáton	Weinig, klein, jong
מְעַט	m ^e 'at (bw)	Weinig, een beetje
מְאוֹד, מְאֹד	m ^e 'od (bw)	Zeer, heel, erg (<i>Gewoonlijk na het betreffende woord</i>)
חֶלֶק	chelèq (m)	Deel, gedeelte
הַרְבֵּה	harbeh (bn, bw)	Veel
הַרְבֵּה מִ	harbeh mi...	Meer dan ...
הַרְבֵּה יוֹתֵר מִ	harbeh yoter mi...	Veel meer dan ...
בְּהַרְבֵּה	b ^e harbeh	In belangrijke mate, zeer
מְסַפֵּיק	maspieq (bn)	Genoeg, voldoende
כַּמָּה	kammáh (bw, vv)	Enige, hoezeer; hoeveel?
כַּמוֹת	kamoet (v)	Hoeveelheid, kwantiteit כַּמוֹת kamoeyot
קְצַת	q'tzáat (v; bw)	Een beetje, weinig
הַכּוֹל, הַכֹּל	hakol	Alles
כְּלוּם	kloem	Niets
שְׁלֵם	shalem	Volledig
כְּבָר	kvár (bw)	Al, reeds
מֵאֵת	me'et	Van (de hand van), door (een auteur)
קָבַל	qával [pa'al]	Zich beklagen
קִבְּלָה קִבְּלָה	q ^e viláh, q ^e váláh (v)	Klacht
קִיבֵּל, קִיבֵּל	qibel [pi'el]	Ontvangen
קִבְּלָה	qabáláh (v)	Ontvangst(bewijs), kwitantie, kabala (Joodse mystiek)
קִבְּלַת-שַׁבָּת	qabálat-shabbát (v)	Ontvangen van de Shabbat op vrijdagavond
קִבְּלַת-פָּנִים	qabálat-pániem (v)	Receptie
קִבּוּל	qiboel (m)	Ontvangen; inhoud (van een vat), opname-capaciteit
קִבְּלוּ	qablán (m)	Aannemer, bouwer

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קִיבֵּל {qibel} [pi'el] Ontvangen (to receive).
 Controleer jezelf op de website www.hebrew-verbs.co.il.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	.....	.....	.....	אֲנִי
Ik (v)	מִקְבַּלְתְּ	m ^e qabèlèt	קִיבַלְתִּי qibaltie	אֲנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	הוא
Zij	.....	.....	.....	היא
Wij (m)	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	הם
Zij (v)	.....	.....	.....	הן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לְקַבֵּל l^eqabel

Opdracht 2, lezen zonder puntjes: Plaats de puntjes, geef de uitspraak en de vertaling.

הפרה הגדולה ביותר היא שלי	.....
.....	De aannemer ontvangt een kwitantie
.....	.....
המכונית היא קטנה מאוד	.....
.....	Deze hoeveelheid is te weinig
.....	.....
היא אוכלת יותר מדי	.....
.....	Ik heb te weinig vruchten
.....	.....
אני מדבר קצת עברית	.....
.....	.....
כמה ספרים	.....
.....	Zij heeft meer dan genoeg eieren
.....	.....
מספיק כבר	.....
.....	De meerderheid denkt te weinig
.....	.....
גם את-הטוב נִקְבַּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים, וְאֵת-הָרַע לֹא נִקְבַּל	.....
.....	.....

Bronnen: en.wikipedia.org; [millon](http://millon.com); Hebrew Phrasebook and Self Study Guide, dr. Israel Palchan; [Google](http://Google.com); hebreewebs.net. **Zie ook:** www.teachmehebrew.com/lesson-26.html degree words.